

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Шаля Анастасія Вадимівна

УДК 343.347.5

**Незаконне проведення дослідів над людиною: аналіз складу кримінального
правопорушення**

АВТОРЕФЕРАТ

роботи на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
спеціальність 081 «Право»
освітня програма «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент
Тунтула О.С.

Рецензент: к.ю.н., доцент Валецька О.В.

Миколаїв – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конституція України проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність є найвищою соціальною цінністю. Безперечно, вищезазначене конституційне положення має пріоритет перед всіма іншими положеннями Конституції України та інших нормативно-правових актах, які регулюють різноманітне коло суспільних відносин. Не є винятком і Кримінальний кодекс України, в Особливій частині якого кримінальним правопорушенням проти життя та здоров'я особи присвячено Розділ II.

Також важливо відмітити, що Основний Закон держави встановив принцип домінування інтересів людини над інтересами науки й суспільства. Як наслідок в Конституції України проголошено, що жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим досліддам.

На сьогодні реалізація вищезазначеного конституційного припису забезпечується кримінально-правовими заходами впливу, адже із набранням чинності Кримінальним кодексом України в 2001 р. було введено норму про відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142 Кримінального кодексу України). Тобто, констатуємо, що поява такої новели в кримінальному законодавстві нашої держави відповідає потребам не тільки українського суспільства, але й міжнародного співтовариства, адже вона стала результатом понад як п'ятдесятирічної роботи світової спільноти з протидії проведенню незаконних експериментальних досліджень над людьми, основні принципи якої знайшли своє закріплення в низці міжнародних стандартів, серед яких Нюрнберзький кодекс 1947 р., Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження» 1964 р. в редакції 2008 р. та Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини (Конвенція про права людини та біомедицину) 1997 р. та додаткові протоколи до неї.

Проте, як свідчить практика, на сьогодні ст. 142 Кримінального кодексу України на практиці жодного разу не застосовувалася вітчизняними судами, що свідчить про надвисоку латентність незаконного проведення дослідів над людиною. Саме тому, особливо актуальним постає дослідження юридичного складу незаконного проведення дослідів над людиною.

Стан дослідження теми. Варто відмітити, що різноманітним аспектам кримінальних правопорушень у сфері медичного обслуговування населення присвячено низку наукових досліджень. Не є винятком і незаконне проведення дослідів над людиною, оскільки даному складу кримінального правопорушення також присвячено низку праць як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Зокрема, серед науковців, які розглядали склад вищезазначеного кримінального правопорушення необхідно виділяти наступних: Бердичевський Ф.Ю., Берзін П.С., Гізімчук Є.В., Гринчак С.В., Грищук В.К., Даньшин М.В., Дудоров О.О., Єгорова В.О., Коржанський М.Й., Куц В.М., Мельник М.І., Митрофанов І.І., Навроцький В.О., Стеценко С.Г., Стратонов В.М., Тацій В.Я., Туляков В.О., Хавронюк М.І, Чеботарьова Г.В. та інші.

Мета і завдання дослідження. **Мета дослідження** полягає в тому, щоб на основі положень кримінального законодавства та практики його застосування, положень міжнародних стандартів та судової практики дослідити юридичний склад кримінального правопорушення «Незаконне проведення дослідів над людиною».

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які складають, розвиваються та припиняються в процесі притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне проведення дослідів над людиною.

Предметом дослідження є склад кримінального правопорушення «Незаконне проведення дослідів над людиною».

Методи дослідження. Методологічною основою даної дипломної роботи виступають наукові методи, які базуються на вимогах об'єктивного та всебічного аналізу явищ кримінально-правового характеру. Саме тому, з вищезазначеною метою використовується ряд загальнонаукових методів, серед

яких: методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, моделювання, абстрагування тощо. Крім того, у процесі дослідження використовувалися порівняльно-ретроспективний, формально-логічний, метод системного підходу, порівняльно-правовий та інші методи дослідження.

Методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, моделювання та абстрагування використано насамперед під час дослідження складу кримінального правопорушення «Незаконне проведення дослідів над людиною». Порівняльно-ретроспективний метод наукового пізнання застосовано під час аналізу історії становлення та еволюції криміналізації незаконного проведення дослідів над людиною. Міжнародні стандарти захисту людини від незаконного проведення дослідів над людиною досліджено за допомогою порівняльно-правового методу дослідження. Формально-логічний метод наукового пізнання застосовано під час аналізу судової практики у справах про незаконне проведення дослідів над людиною. Відмежування незаконного проведення дослідів над людиною від суміжних кримінальних правопорушень досліджено за допомогою методу системного підходу.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної роботи обговорювалися на XXII Всеукраїнській науково-методичній конференції «Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі» (2019. Миколаїв. Україна) та на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасного державотворення: проблеми та перспективи» (21 січня 2020 року, м. Чернігів, Україна).

Структура дипломної роботи обумовлена метою та завданнями дослідження. Дипломна робота складається з переліку основних умовних позначень, вступу, трьох розділів, які включають в себе шість підрозділів, загальних висновків та списку використаних джерел (100 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи становить 101 сторінка, з яких основного тексту 91 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обгрунтовано актуальність теми дипломної роботи; ступінь наукової розробки; проблеми дослідження; визначені основна мета і конкретні завдання роботи, її об'єкт і предмет, методологічні, теоретичні та емпіричні основи. Розкривається теоретичне значення отриманих результатів і апробації роботи.

Розділ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАБОРОНУ НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НАД ЛЮДИНОЮ складається з двох підрозділів.

У **підрозділі 1.1** висвітлена історія становлення кримінально-правової заборони незаконного проведення дослідів над людиною. Питання криміналізації незаконного проведення дослідів над людиною бере свій початок ще з найбільш давніх часів. Так, зокрема, аналіз історичних джерел права доводить, що досліді над людьми почали проводитися взагалі із часів виникнення медицини. Зокрема, на найбільш ранніх етапах розвитку дослідницької діяльності вони обмежувалися метою лікування людини та мали суто терапевтичний характер, тому питання про будь-яку криміналізацію таких діянь навіть не підіймалося.

У **підрозділі 1.2** досліджуються передумови та сам процес формування міжнародних стандартів захисту людини, а також закріплення їх у міжнародних деклараціях та конвенціях. Важливими міжнародними стандартами у сфері захисту людини від незаконного проведення дослідів над людиною безперечно є окремі норми Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, які визначають, що жодну особу не може бути без її вільної згоди піддано медичним чи науковим дослідом.

Тільки в період правління Петра I в Російській імперії було вперше на законодавчому рівні в Кримінальному уложенні 1845 р. визначено незаконність проведення незаконних дослідів над людиною. В результаті визначено, що в

Україні остаточно незаконне проведення дослідів над людиною було криміналізовано з прийняттям КК України в 2001 р..

Розділ 2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТИВНИХ ТА ОБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ «НЕЗАКОННЕ ПРОВАДЕННЯ ДОСЛІДІВ НАД ЛЮДИНОЮ» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 2.1 вивчаються об'єктивні ознаки складу кримінального правопорушення передбаченого ст. 142 КК України, та визначається, що безпосереднім об'єктом незаконного проведення дослідів над людиною є суспільні відносини, що забезпечують досліди над людиною, а додатковим обов'язковим об'єктом є суспільні відносини, що забезпечують життя та здоров'я людини. До обов'язкових ознак об'єктивної сторони складу незаконного проведення дослідів над людиною належать: 1) суспільно небезпечне діяння, яке являє собою порушення встановлених законом вимог при проведенні медико-біологічних, психологічних або інших дослідів над людиною; 2) суспільно небезпечні наслідки: від створення небезпеки для життя або здоров'я людини (ч. 1 ст. 142 КК України) до заподіяння тривалого розладу здоров'я потерпілого (ч. 2 ст. 142 України); 3) причинний зв'язок між діянням і наслідками.

У підрозділі 2.2 розглядаються питання щодо суб'єкта і суб'єктивну сторону незаконного проведення дослідів над людиною. Загальні положення кримінального законодавства дозволяють констатувати, що суб'єкт незаконного проведення дослідів над людиною – спеціальний – лікар.

Під поняттям «Лікар» необхідно розуміти фахівця із повною вищою медичною освітою, який у встановленому законом порядку постійно займається підтримкою або відновленням людського здоров'я, через запобігання (профілактику), розпізнавання (діагностику) та лікування захворювань і травм, що стає можливим лише завдяки ґрунтовним знанням з анатомії, фізіології, хвороб і лікування, науки медицини, його досвіду та практики.

Суб'єктивна сторона незаконного проведення дослідів над людиною полягає у прямому умислі щодо діяння і необережності до настання або можливості настання тяжких наслідків (злочинна самовпевненість або злочинна недбалість). Таким чином, психічне ставлення особи до суспільно небезпечного діяння як ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 142 КК України, може виражатися як у виді прямого умислу, так і злочинної недбалості.

В свою чергу, визначено, що інші ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, такі як мета, мотив та емоційний стан, не передбачені законодавцем в диспозиції ст. 142 КК України, вони виступають в якості факультативних ознак і на кваліфікацію не впливають.

Розділ 3. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЗАКОННЕ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НАД ЛЮДИНОЮ складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 досліджується судова практика у справах про незаконне проведення дослідів. Варто зазначити, що проблематика притягнення до кримінальної відповідальності лікарів та інших медичних працівників в сучасних умовах вважається однією із найбільш дискусійних у науці кримінального права, зокрема, та юридичній науці в цілому, оскільки дослідження проблемних питань правового унормування медичної діяльності та кримінальної відповідальності лікарів та медичних працівників знаходиться в тісному зв'язку відповідно як із медичним, так і з кримінальним правом.

Також визначено, що вже майже за двадцять років чинності КК України, правоохоронними органами не розроблено підходів до якісного виявлення досліджуваного кримінального правопорушення. Крім того, на сьогодні відсутня практика ЄСПЛ стосовно незаконного проведення дослідів над людиною, яка фактично зводиться до порушення прав пацієнтів чи катування. Проте, як показує практика ЄСПЛ сьогодні ЄСПЛ все частіше продовжує застосовувати порушення ст. 3 «Заборона катування» ніж ст. 2 «Право на життя» в контексті незаконного проведення дослідів над людиною. Тому,

вважаємо, що проблема незаконного проведення дослідів над людиною на сьогодні залишається фактично неврегульованою в правовому полі, оскільки стаття в КК України є а відповідного реагування з боку правоохоронних органів і як наслідок суду немає.

У підрозділі 3.2. визначено, що на практиці найбільш проблем виникає під час відмежування незаконного проведення дослідів над людиною від порушення прав пацієнта (ст. 141 КК України), порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини (ст. 143 КК України) та незаконної лікувальної діяльності (ст. 138 КК України). Відмінності вказаних кримінальних правопорушень від незаконного проведення дослідів над людиною полягають в відмінних як об'єктивних ознаках, так і суб'єктивних ознаках.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши склад кримінального правопорушення «Незаконне проведення дослідів над людиною» можемо сформулювати наступні узагальнюючі висновки.

1. На початковому етапі цивілізації питання щодо встановлення кримінальної відповідальності за незаконне проведення дослідів над людиною навіть не обговорювалося. Тільки в період правління Петра I в Російській імперії було вперше на законодавчому рівні в Кримінальному уложенні 1845 р. визначено незаконність проведення незаконних дослідів над людиною.

Проте, офіційно в світі незаконне проведення дослідів над людиною визнано було кримінально караним за Пруську директивою 1900 р. Визначальним фактором законності проведення дослідів над людиною вважалося одержання згоди самої людини на проведення такого дослідів. Якщо такої згоди не було то такий експеримент вважався незаконним і лікар підпадав під кримінальну відповідальність.

В Україні остаточно незаконне проведення дослідів над людиною було криміналізовано з прийняттям КК України в 2001 р.. Криміналізація незаконного проведення дослідів над людиною в повній мірі ґрунтується на положеннях ч. 2 ст. 28 Конституції України, відповідно до якої жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідом. Саме з цього часу й розпочинається сучасний етап кримінально-правової заборони незаконного проведення дослідів над людиною.

2. Міжнародні стандарти захисту людини від незаконного проведення дослідів над людиною почали формуватися після Нюрнберзького процесу (9 грудня 1946 р. до 20 серпня 1947 р.). За результатами Нюрнберзького процесу в 1947 р. було розроблено «Нюрнберзький кодекс», в якому вперше закріплювалися етико-правові засади проведення досліджень на людях. Проте, цей кодекс мав не обов'язків характер. Але, незважаючи на це, навіть короткий перелік принципів, закріплених в Нюрнберзькому кодексі, свідчить про значний прогрес у вирішенні питання нормативного врегулювання діяльності по проведенню дослідів над людьми.

Важливими міжнародними стандартами у сфері захисту людини від незаконного проведення дослідів над людиною безперечно є окремі норми Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, які визначають, що жодну особу не може бути без її вільної згоди піддано медичним чи науковим дослідом.

Проте, на сьогодні визначальним стандартом захисту людини від незаконного проведення дослідів над людиною є Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження» 1964 р. (у редакції 2008 р.). Гельсінська декларація вважається на сьогодні базовим міжнародно-правовим актом, який безпосередньо визначає критерії правомірності проведення медичних дослідів і встановлює основні принципи проведення біомедичного дослідження і втручання в організм людини. На відміну від Нюрнберзького

кодексу дана декларація містить насамперед правові а не етичні норми, що підвищує її цінність.

Важливим стандартом захисту людини від незаконних проведення дослідів над нею є Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини (Конвенція про права людини та біомедицину) 1997 р. та додаткові протоколи до неї (1998, 2002, 2005 років). В Конвенції закріплена норми про те, що будь-яке втручання в сферу здоров'я особи може здійснюватися тільки після добровільної та свідомої згоди на нього відповідної особи.

Також важливим стандартом у досліджуваній сфері є Загальна декларація про геном людини та права людини 1997 р., яка стосується питань збереження генетичної унікальності та цілісності як окремої людини, так і цілих етнічних груп; заборони маніпуляцій з людськими генами і клонування людини (терапевтичного та репродуктивного); активізації науково-дослідної діяльності в бік розшифровки генома людини тощо.

Крім того, в даній сфері важливим стандартом є Загальна декларація про біоетику і права людини (2005 р.), яка регламентує етичні питання, які стосуються безпосередньо медицини, наук про життя та пов'язаних з цим технологій щодо людини з урахуванням їх соціальних, правових та екологічних аспектів.

3. Безпосереднім об'єктом незаконного проведення дослідів над людиною є суспільні відносини, що забезпечують досліди над людиною, а додатковим обов'язковим об'єктом є суспільні відносини, що забезпечують життя та здоров'я людини.

До обов'язкових ознак об'єктивної сторони складу незаконного проведення дослідів над людиною належать: 1) суспільно небезпечне діяння, яке являє собою порушення встановлених законом вимог при проведенні медико-біологічних, психологічних або інших дослідів над людиною; 2) суспільно небезпечні наслідки: від створення небезпеки для життя або здоров'я людини (ч. 1 ст. 142 КК України) до заподіяння тривалого розладу здоров'я

потерпілого (ч. 2 ст. 142 України); 3) причинний зв'язок між діянням і наслідками.

4. Суб'єктом незаконного проведення дослідів над людиною є спеціально уповноважена особа на проведення дослідів над людиною, тобто лікар. На нашу думку, розміщення законодавцем ст. 142 КК України серед кримінальних правопорушень в сфері медичного обслуговування населення наводить на думку, що основною метою створення такої норми була спроба кримінально-правовими методами протидіяти незаконній дослідницькій діяльності осіб, які займаються цим на професійній основі. Саме така особа-професіонал має здатність дотримуватися умов правомірності дослідів над людиною. В свою чергу, загальний же суб'єкт такою здатністю відповідно не володіє, а тому загальний суб'єкт не може розглядатися в якості суб'єкта кримінального правопорушення передбаченого ст. 142 КК України.

Суб'єктивна сторона незаконного проведення дослідів над людиною виражається у вині у формі прямого умислу стосовно діяння та необережності до настання або можливості настання тяжких наслідків (злочинна самовпевненість або злочинна недбалість). В свою чергу, визначено, що інші ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, такі як мета, мотив та емоційний стан, не передбачені законодавцем в диспозиції ст. 142 КК України, вони виступають в якості факультативних ознак і на кваліфікацію не впливають.

5. За всю історію існування ст. 142 КК України, тобто за незаконне проведення дослідів над людиною в Україні не було винесено жодного вироку суду. Це свідчить про надзвичайно високу латентність незаконного проведення дослідів над людиною. Висока латентність незаконного проведення дослідів над людиною є великою кримінально-правовою проблемою, підхід до розробки витоків якої дозволить виявляти більш наближену до істини цифру вчинення незаконних дослідів над людиною, знаходити додатково вузькі місця в юридичній практиці, а значить, і більш реально підходити до розробки заходів попередження таких кримінальних правопорушень.

Проте, як свідчить практика, вже майже за двадцять років чинності КК України, правоохоронними органами не розроблено підходів до якісного виявлення досліджуваного кримінального правопорушення. Крім того, на сьогодні відсутня практика ЄСПЛ стосовно незаконного проведення дослідів над людиною, яка фактично зводиться до порушення прав пацієнтів чи катування.

Як показує практика ЄСПЛ сьогодні ЄСПЛ все частіше продовжує застосовувати порушення ст. 3 «Заборона катування» ніж ст. 2 «Право на життя» в контексті незаконного проведення дослідів над людиною. Тому, вважаємо, що проблема незаконного проведення дослідів над людиною на сьогодні залишається фактично неврегульованою в правовому полі, оскільки стаття в КК України є а відповідного реагування з боку правоохоронних органів і як наслідок суду немає.

Що найбільш цікаво, навіть практика ЄСПЛ не дає змогу вирішити проблеми в застосуванні ст. 142 КК України, яка фактично відносить незаконне проведення дослідів над людиною до катування чи порушення прав пацієнта. Таким чином, кримінально-правове регулювання проведення біомедичних дослідів на людях здійснено з використанням інституту обґрунтованого ризику і норм про заподіяння конкретної фізичної чи психічної шкоди людині. На нашу думку, даний факт створює суспільно значиму проблему в питаннях захисту прав людини, що вимагає якнайшвидшого вирішення в законодавчому порядку.

6. На практиці найбільш проблем виникає під час відмежування незаконного проведення дослідів над людиною від порушення прав пацієнта (ст. 141 КК України), порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини (ст. 143 КК України) та незаконної лікувальної діяльності (ст. 138 КК України). Відмінності вказаних кримінальних правопорушень від незаконного проведення дослідів над людиною полягають в відмінних як об'єктивних ознаках, так і суб'єктивних ознаках.

Ключова відмінність незаконного проведення дослідів над людиною від вказаних кримінальних правопорушень полягає в тому, що суб'єктом цього кримінального правопорушення є лікар, тобто особа, яка має спеціальну освіту і відповідає кваліфікаційним вимогам, а вчиняє відповідне діяння шляхом проведення дослідів, для проведення якого не було отримано згоду людини.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

1. Шаля А.В. До проблеми обговорення дієвих превентивних заходів нейтралізації вчиненню згвалтувань. XXII Всеукраїнська науково-методична конференція «Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі». Миколаїв. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили. 2019. С.124-128

2. Шаля А.В. Відмежування незаконного проведення дослідів над людиною від порушення прав пацієнта. IV Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання сучасного державотворення: проблеми та перспективи». Чернігів: ГО «Центр правової думки» 2021 С.99-100.

АНОТАЦІЯ

Шаля А. Незаконне проведення дослідів над людиною: аналіз складу кримінального правопорушення– На правах рукопису.

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеню «Магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2021.

Основний Закон держави встановив принцип домінування інтересів людини над інтересами науки й суспільства. Як наслідок в Конституції України проголошено, що жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідом.

На сьогодні реалізація вищезазначеного конституційного припису забезпечується кримінально-правовими заходами впливу, адже із набранням

чинності Кримінальним кодексом України в 2001 р. було введено норму про відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142 Кримінального кодексу України).

В Розділі 1 дипломної роботи досліджується генеза криміналізації незаконного проведення дослідів над людиною та міжнародні стандарти захисту людини від незаконного проведення дослідів над людиною.

Розділ 2 дипломної роботи присвячено характеристиці об'єктивних і суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення «Незаконне проведення дослідів над людиною».

В Розділі 3 дипломної роботи досліджено судову практику у справах про незаконне проведення дослідів над людиною та здійснено відмежування незаконного проведення дослідів над людиною від суміжних кримінальних правопорушень.

Ключові слова: дослід, людина, склад, правопорушення, криміналізація, ЄСПЛ, Конвенція.

SUMMARY

Shalya A. Illegal experiments on humans: an analysis of the criminal offense - On the rights of the manuscript.

Thesis for the degree of "Master". Petro Mohyla Black Sea National University. - Mykolaiv, 2021.

The Basic Law of the state established the principle of domination of human interests over the interests of science and society. As a result, the Constitution of Ukraine declares that no person may be subjected to medical, scientific or other experiments without his or her free consent.

Today, the implementation of the above constitutional provision is ensured by criminal law measures of influence, because with the entry into force of the Criminal Code of Ukraine in 2001, a rule was introduced on liability for illegal experiments on humans (Article 142 of the Criminal Code of Ukraine).

Section 1 of the master's thesis examines the genesis of criminalization of illegal human experiments and international standards for the protection of human beings from illegal human experiments.

Section 2 of the master's thesis is devoted to the characteristics of objective and subjective features of the criminal offense "Illegal conduct of experiments on humans."

Section 3 of the master's thesis examines the jurisprudence in cases of illegal experiments on humans and distinguishes between illegal experiments on humans and related criminal offenses.

Key words: experience, person, composition, offense, criminalization, ECtHR, Convention.